

Сестре Барух између заборавља и сећања

проф. др Зорица Мршевић

Међународни научни скуп КУЛТУРА СЕЋАЊА

Нови Сад, 27. јуни 2026.

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА НОВИ САД

Сестре Барух

- Рашела (Шела), Берта (Бела) и Симха (Соња) – биле су истакнуте чланице напредног радничког и антифашистичког покрета у Београду пре и током Другог светског рата.
- Све три сестре су носитељке **Партизанске споменице 1941.**
- Иако београдска основна школа и улица на Дорћолу носе назив по њиховој браћи („Браћа Барух” – Иса, Бора и Јожа), сестре су подједнако поднеле страшне жртве у борби против окупатора и Холокаусту

Уколико ми не будемо градили културу сећања

- **И не будемо чували успомену на наше страдале, уколико то ми не будемо урадили, нико нам по том питању неће помоћи,**
- **остајемо сами као кривци што се деценијама нисмо супротстављали забораву.**
- **Зато тим пре немамо право да ћутимо, јер је “утроба из које је зло нацизма испузало и даље је плодна’”, упозорења је Бертолда Брехта**

Породица Барух

- **живела је у великом сиромаштву, али су им образовање и левичарске идеје били изузетно важни.**
- **Сво шесторо деце било је политички активно и прогањано од стране предратне полиције.**

Рашела Шела Барух-Симић (1914–1941)

- Због немаштине је морала да прекине студије хемије и запосли се као текстилна радница у фабрици „Елка” на Дорћолу, где је постала главна организаторка радничких штрајкова. Током окупације Београда, са супругом Лазаром Симићем (инжењером), у тајној лабораторији на Неимару правила је ручне бомбе и експлозив за партизанске диверзије.
- Трагичан крај: У августу 1941. направила је случајно експлодирала у њиховим рукама. Шела је том приликом ослепела и задобила језиве опекотине. Гестапо их је ухапсио и пребацио у Бањички логор.
- Пошто од повреда није могла да стоји на ногама, нацисти су је 19. септембра 1941. на рукама довукли до зида и стрељали заједно са мужем.

Берта Бела Барух (1924–1943)

- Најмлађа сестра, још као гимназијалка постала је чланица СКОЈ-а (Савеза комунистичке омладине Југославије). Скупљала је „Црвену помоћ” и радила у илегалним омладинским организацијама.
- Након масовног хапшења Јевреја и слања на Сајмиште, Бела је остала у Београду под лажним именом, кријући се једно време и по вагонима на железничкој станици.
- Трагичан крај: Ухапшена је крајем 1942. године у близини Чукарице. Након стравичног мучења у затвору Специјалне полиције, пребачена је на Бањицу и стрељана 13. марта 1943. године.
- Имала је само 19 година.

Симха Соња Барух (1922–2000)

- Соња је једина од браће и сестара која је преживела рат. Пре рата је избачена из гимназије због политичких активности, запослила се у кројачком салону и била активна у прогресивном друштву „Полет”.
- Деловала је у илегалној мрежи у окупираном Београду, бавила се преношењем порука, организацијом и логистиком, била повезана са партизанским и комунистичким структурама. Била је „ван система“ тј. није била регистрована као Јеврејка на доступној адреси, па је успела да избегне логор.
- Зато је преживљавање попут њеног било реткост и резултат комбинације храбрости, брзине реакције и помоћи других.

ПОСЛЕ РАТА

- Добила је неколико високих државних одликовања за свој допринос у рату.
- Подигла је двоје своје деце, ћерку Долорес Шелу, сина Ису Алкалаја и Бориног сина Жан Клода
- Београдски позоришни редитељ, Филип Гајић, аутор је представе „Сестре браће Барух“ која се играла од 2017. до 2020. године у Дорћолском народном позоришту „Космодром“ у Солунској 24.
- Соњаина улога била историјски значајна, морално снажна као пример преживљавања и отпора. Живот Соње Барух показује да су жене биле активне учеснице отпора, али су остале мање видљиве у колективном сећању. Њена прича је спој борбе, личног губитка и преживљавања у екстремним условима.

“Тиха“ природа женских доприноса

- Занемаривање жена у историји није последица њиховог „недостатка доприноса“, већ начина на који су друштва организована и како је историја бележена и интерпретирана
- Није реч о једном узроку, већ о дуготрајном обрасцу који Гиденс дефинише као упорност дискриминативних родних подела и који се репродукује кроз институције и знање.
- Деконструкција упорности дискриминативних родних подела је пут ка ономе што Гиденс дефинише као демократизација демократије, односно демократију свакодневног живота изван политике, која је у функцији стварања социјално-психолошких темељи света какав би требало да постане

Чување истине је наша трајна одговорност

- јер сећања није само дуг према прошлости, већ и обавеза према будућности.
- А пажљиво култивисано сећање је карактеристика оних који ће умети себе и свој народ да сачувају од нестанка
- Ми сада радимо и боримо се за свет у коме може да се жање жетва демократије.
- Зато су нам потребни женски узори, женске приче, женске победе и достигнућа

Други правац закључивања

- **Јасно присутна потреба да сви званични називи, школа, улица, културних удружења и сл. која данас носе име “Браћа Барух”**
- **Договорно са њихових организаторима**
- **буду постепено преименовани у “Браћа и сестре Барух”**
- **Јер нема ни један разлог да се сестре изостављају.**

**У Алеји народних хероја
на Новом гробљу у Београду
заједнички споменик браћи и сестрама Барух**

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

WWW.ZORICAMRSEVIC.IN.RS